

1

Kursus i biavl 2016

KABF – Aften 3:4

2

Opsamling

- Bi anatomi
- Biernes livscyklus
- How to do
  - Årets gang
- Skadegørere

3

Dagens program

- Kort repetition
- Årets gang
- Driftform
- Sværm
- Skadegørere / Lovgivning

4

Hvad er hvad?

5

Drone, dronning og arbejderbi

A. Drone 50 dage
• Dør efter parring

B. Dronning 3-4 år

C. Arbejderbi
• Sommer ca. 4 uger
• Vinter 6 måneder

6

Cyklus (fuldstændig metamorfose)

• Antal dage fra ægget lægges til den voksne bi løber ud

		Dronning	Arbejder	Drone
Åben yngel	Æg	3	3	3
	Rundlarve	5	5 1/2	7
Lukket yngel	Stræklave	2	2 1/2	4
	Puppe	6	10	10
I alt ca.		16	21	24

7

Facts om honningbier

- 1 dronning
- 250 droner
- 25.000 samler-bier
- 45.000 stade-bier
- 5-7.000 æg
- 7-11.000 larver
- Der er kun hun-bien der kan stikke
- En ny dronning har de samme gener som arbejderbierne
- Droner har ikke en far – men en morfar

8

Årets gang

Hvad gør man?

9

Årets gang i bigården - månedens arbejde

Januar		
februar		
marts		
april		
maj		1. eftersyn
juni		2. eftersyn
juli		3. eftersyn
august		Ugentligt tilsyn
september		Ugentligt tilsyn
oktober		Høst og fodring
november		Indvintring
december		

10

Årets gang i bigården / Jan. og feb.

Bi-familien

- Bifamilien sidder i vinterklynge
- I milde vintre begynder dronningen så småt at yngle i februar måned

Biavleren

- Læg vejen forbi bistadet og se efter, at der er grene eller andet som slår imod og forstyrrer
- Fjern evt. døde bier på flyvebrættet og i indgangen

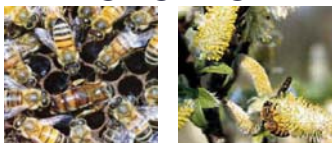

11

Årets gang i bigården / Marts

Bi-familien

- Dronning er i æglægning
- I lunt vejr besøger bierne blomstrende pil og erantis

Biavleren

- **1. eftersyn** (efter rensningsudflugt): Er der liv? Mærk varme på foderbrædder eller dækplade
- Tjek forsigtigt fodersituationen
- Fodring om nødvendigt
- **Skift bunden**
- **Sæt Dronetavlen til**

12

Er der æg og larver = Dronning

• Er der foder nok?

- Måske skal man flytte en fodertavle frem
- Måske give et par liter 60% sukkeropløsning (2 dele vand/3 dele sukker)
- Eller et par liter Invertsukker (flydende Apifonda)

• Men pas på røveri!!!

- Flyvehullet indsnævres til et par cm

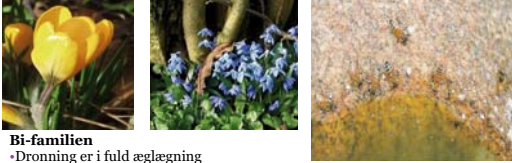

13

Årets gang i bigården / April

Bi-familien

- Dronning er i fuld æglægning
- I lunt vejr besøger bierne blomstrende pil, krokus og (russisk) skilla
- Bierne henter vand til ynglen

Biavleren

- **2. eftersyn:** Mærk varme på dækbrætter eller foderplade. Meget varme - stor familie.
- Foder nok? (Løft ikke yngeltavler op)
- Fodring om nødvendigt
- Sørg for at bierne har adgang til vand

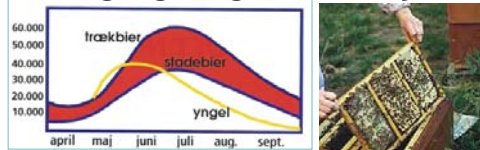

14

Årets gang i bigården / Maj

Bi-familien

- Æglægningen accelerer yderligere
- Der lægges nu droneæg
- Bierne har mange flyvedage, og trækker bl.a. på fugttræer og mælkebotter (evt. forårsraps)

Biavleren

- **3. eftersyn:** Grundig gennemgang af bifamilien. Mindst 15°C i skyggen
- Æg? Yngel? Drone-celler? Pollen? Foder?
- Dronetavle tilses / forseglede celler skæres fra
- Giv plads, giv plads - sæt nyt magasin på i opstabling – ekstra tavler bagerst i trugstade
- Tilsyn og droneyngel fratagning hver 7. dag

15

Årets gang i bigården / Juni

Bi-familien

- Æglægningen topper med 2000 æg i døgnet(!)
- Bierne kan gå i sværmtilstand(!)
- Bierne har mange flyvedage, og trækker bl.a. tjørn, hindbær osv. Evt. sommerraps

Biavleren

- Tilsæt evt. 2. magasin (2. el. 3. kasse ved opstabling)
- Regelmæssig droneyngel-fratagning. Se efter dronningeceller (sværmceller)!
- Evt. dronningegitter på ved St. Hans
- Honninghøst efter rapstræk, ellers når det passer

16

Årets gang i bigården / Juli

Bi-familien

- Æglægningen reduceres
- Bierne kan fortsat gå i sværmtilstand(!)
- Træk på bl.a. hvidklover, lind, honningurt, lavendel, gederams og meget andet

Biavleren

- Tilsæt evt. ekstra magasin el. kasse på opstabling
- Se fortsat efter dronningeceller (sværme-celler)!
- Husk at fodre ved afsluttende høst efter 20. juli
- Lav evt. aflæggere

17

Årets gang i bigården / August

Bi-familien

- Æglægningen reduceres yderligere. Ved godt sensommertræk kan den dog øges
- Stadig fart på små nye familier (sværme og aflæggere). Bierne kan fortsat gå i sværmtilstand(!)
- Træk på bl.a. brombær, gyldenris, snebær og lyng

Biavleren

- Sikre at der er en æglæggende dronning i familien
- Sidste høst senest 10. august
- Fodring første gang
- Myresyrebehandling første gang
- Fodring afsluttes inden 1. september, ikke senere end den 15. september

---

18

Årets gang i bigården / September

Bi-familien

- Æglægningen reduceres – fortsat produceres vinterbier
- Bierne samler særligt pollen til brug i foråret
- Træk på bl.a. gyldenris og asters.

Biavleren

- Fodring afsluttes
- Bistadet gøres vinterklar: slut på anden gang varroa behandling
- Gl. yngeltavler sendes til omsmeltning
- Oprydning

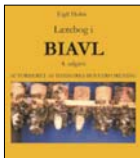
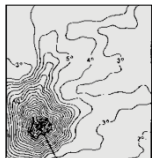

Årets gang i bigården /Okt., Nov. og Dec

Bi-familien

- Oxalsyrebehandling mod varroa miderne
- Bifamilien sidder stille og sparer på energien
- Ved godt vejr i oktober, lidt træk på asters
- Går i vinterklynge, når det bliver kuldegrader

Biavleren

- Bring orden i rammer efter tavlevask
- Læs om bier
- Funder over den kommende sæson

Forårseftersyn - 1. udvidelse

34

Materialer

- Sværm rundt og oplev det på tæt hold
(10 min)

35

Driftform

Opstablingstade vs. trugstade

36

1. Udvidelse

I trugstadet kan udvidelsen foretages gradvist, men ved opstabling foregår det kassevis, så:

- Er familien stærk nok?
- Hvordan er vejrudsigten?
- Er der træk muligheder?

37

Er du i tvivl?

Læg en avisside mellem 1. og 2. kasse.

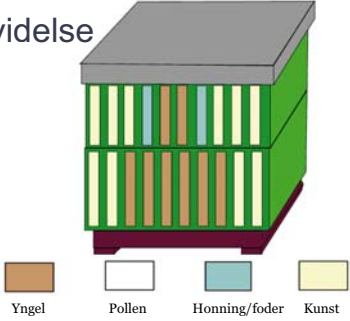

38

1. Udvidelse

Yngel   Pollen   Honning/foder   Kunst

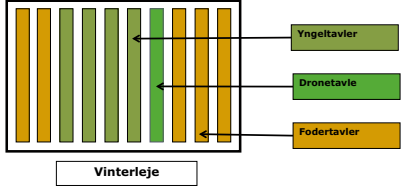

39

Hvordan man giver mere plads

- Der sættes et ekstra magasin oven på vinterlejet
- Varmen stiger opad og det gør dronningen også
- Tavlerne i det nederste magasin udskiftes løbende

Yngeltavler
Dronetavle
Fodertavler

Vinterleje

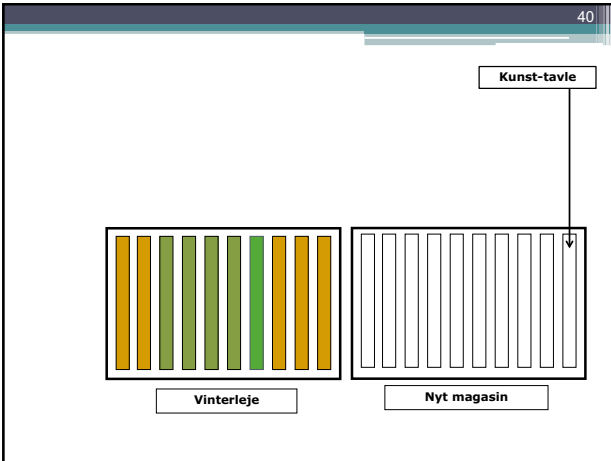

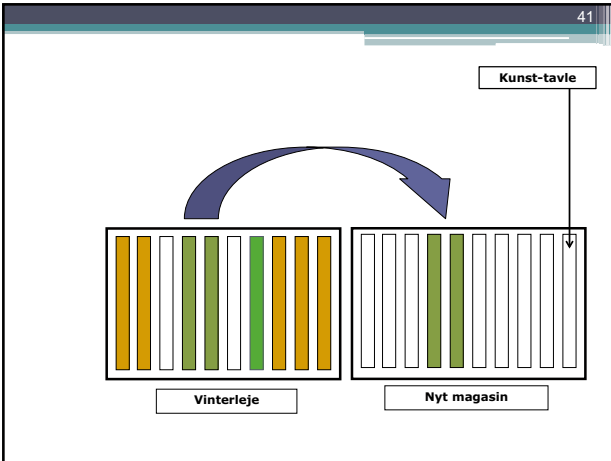

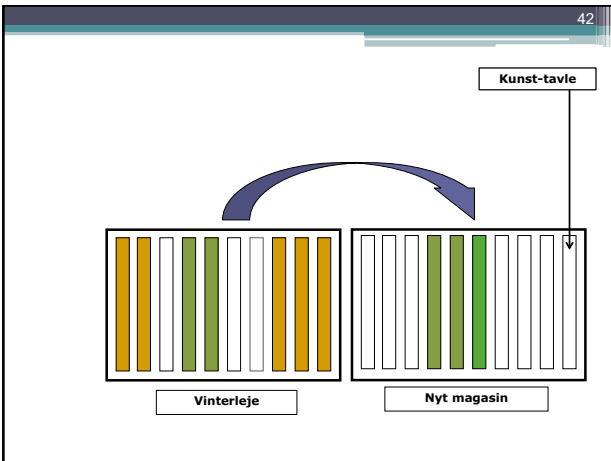

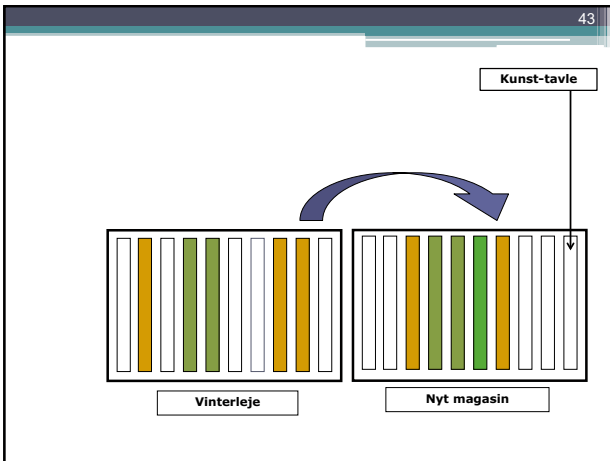

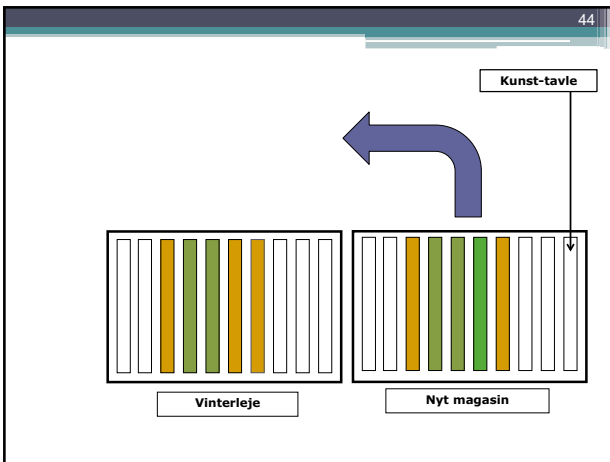

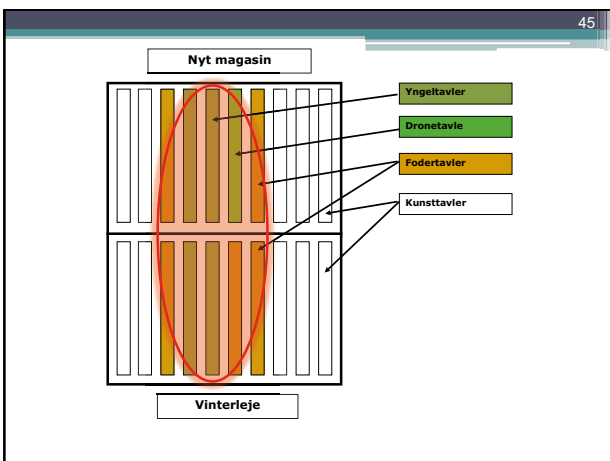

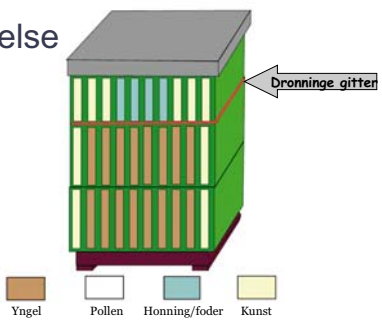

46

2. Udvidelse

Dronninge gitter

Yngel
  Pollen
  Honning/foder
  Kunst

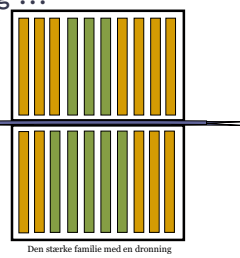

47

Hvis familien er svag, og har mistet sin Dronning ...

- En sund lille familie som er blevet *Dronningeløs* kan forenes med en anden stærk familie der **har** en dronning ved brug af:
  - 'Avispapirsmetoden'
- Hvis man er i tvivl?
  - Vent til næste gang, hvor det er blevet lidt varmere.
  - På det tidspunkt kan man kigge lidt forsigtigt i yngellejet for at se om der er æg/larver = der er en dronning.

Den stærke familie med en dronning

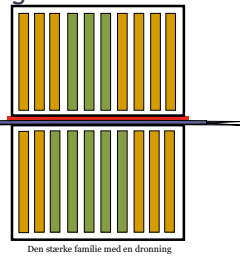

48

Hvis familien er svag men stadig har en Dronning ...

- En stærk og en svag familie – begge med en dronning kan hjælpe hinanden hvis man bruger et såkaldt
  - Dronning-gitter
  - Avispapir
- Den svage familie får varme
- Bjerne fra den stærke familie kan hjælpe med fodring

Den stærke familie med en dronning

49

Hvordan man giver mere plads... (2)

- Et ekstra magasin + Dronninge-gitter

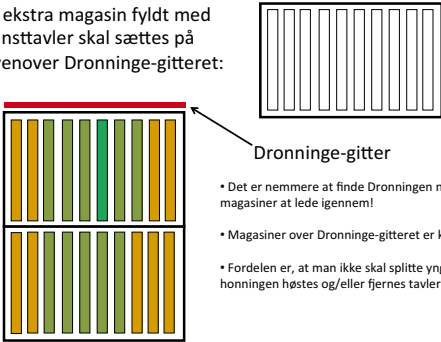

50

Et ekstra magasin fyldt med kunsttavler skal sættes på ovenover Dronninge-gitteret:

Dronninge-gitter

- Det er nemmere at finde Dronningen når der kun er 2 magasiner at lede igennem!
- Magasiner over Dronninge-gitteret er kun til honning
- Fordelen er, at man ikke skal splitte yngellejet ad når honningen høstes og/eller fjernes tavler

---

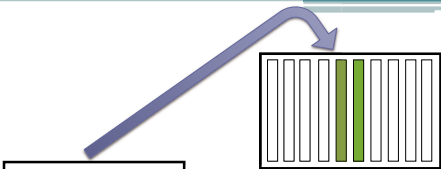

51

✓2 yngeltavler flyttes:
Skal så vidt muligt være fuldt udbygget med *forseglet* yngel.

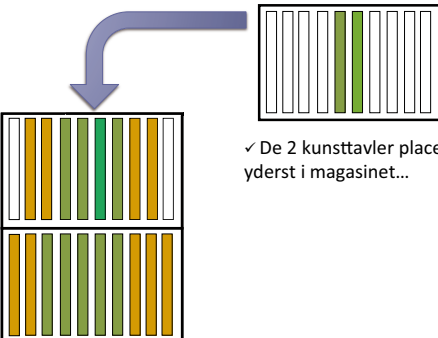

52

✓ De 2 kunsttavler placeres yderst i magasinet...

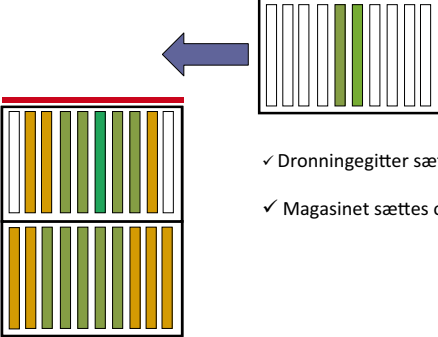

53

✓ Dronningegitter sættes på ...
✓ Magasinet sættes oveni ...

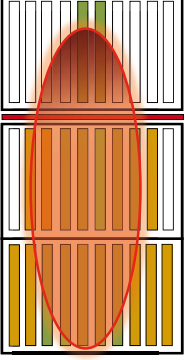

54

Derved holdes varmen omkring yngeltavlerne og bierne går lettere op i det nye magasin og bygger videre ...

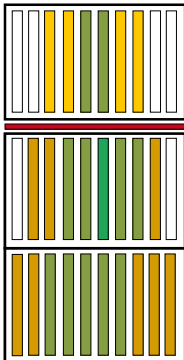

55

Og så samles der ind i rene honningtavler ...

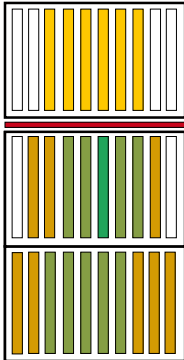

56

Når ynglen er krøbet ud bliver der også fyldt honning i disse tavler...

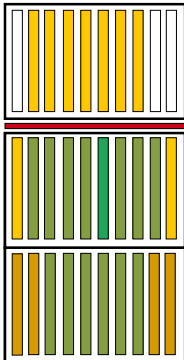

57

Nu kommer varmen!
det vælter ind med nektar/pollen

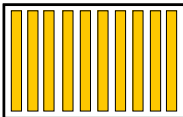
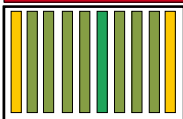
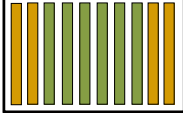

58

Nu kommer varmen!
det vælter ind med nektar/pollen
 Men Dronningen har igen problemer med at få plads til at lægge sine æg. Hvad gør hun så?

- a) Holder op med at lægge flere æg
 - hun går i stå...
- a) Finder sig ikke i det - vil gerne sværme væk snarest ...
- b) Så laver bierne Dronningeceller...

d) Når cellen er forseglet forlader den gamle dronning stedet med halvdelen af bierne

---

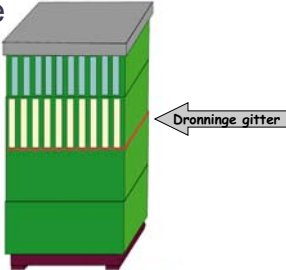

59

3. Udvidelse

Yngel

Pollen

Honning/foder

Kunst

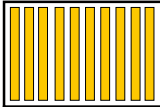

60

Så må vi sætte et magasin mere på!

61

Så må vi sætte et magasin mere på!

Det er nu varmt nok til at man kan 'dele' yngellejet ...

- ✓ giver plads til Dronningens forsatte æglægning ...
- ✓ derved hindres sværmning
- ✓ den øverste kasse honning bliver snart klar til høst

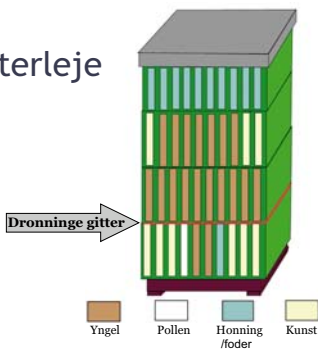

62

Lav et vinterleje

Yngel   Pollen   Honning / foder   Kunst

63

Hvordan man giver mere plads

Senere: til slyngning

Årets gang i magasinerne

- Giver god plads til yngelleje for en stærk familie
- Brug af dronninge-gitter giver 'rene' honning magasiner
- Nemt at holde styr på sværmtendenser
- Nemt at etablere 'vinterleje'

Norsk mål:

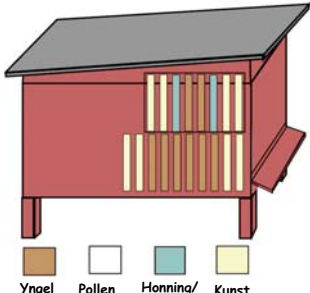

64

Trugstadet 1. udvidelse

- Evt. start med 'opstablingsdrift'

Yngel   Pollen   Honning/Foder   Kunst

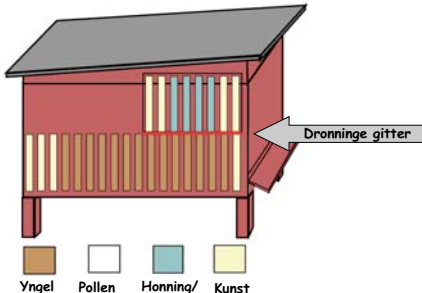

65

Trugstadet 2. udvidelse

Dronninge gitter

Yngel   Pollen   Honning/Foder   Kunst

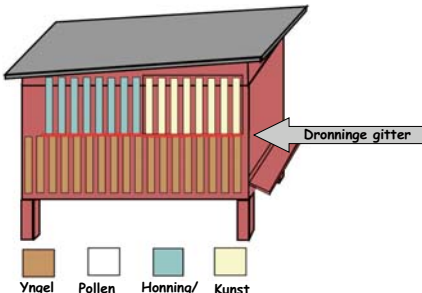

66

Trugstadet 3. udvidelse

Dronninge gitter

Yngel   Pollen   Honning/Foder   Kunst

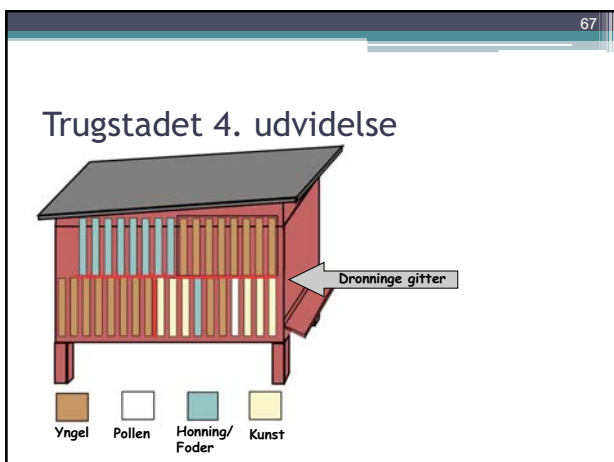

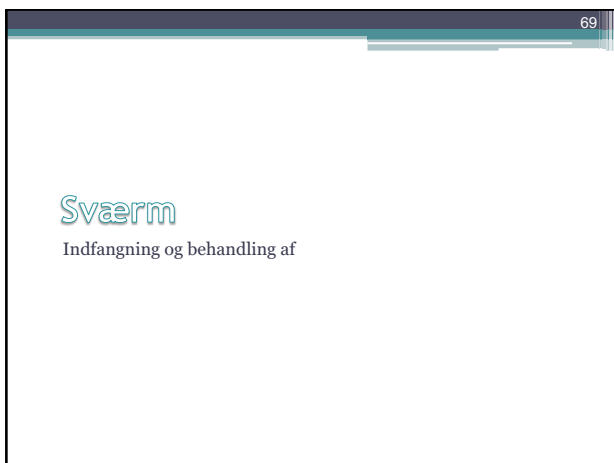

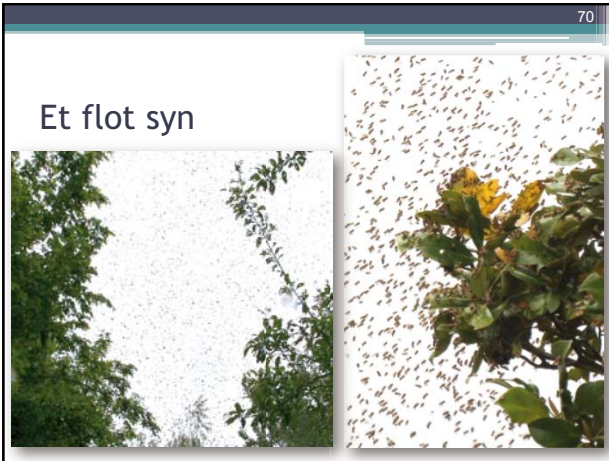

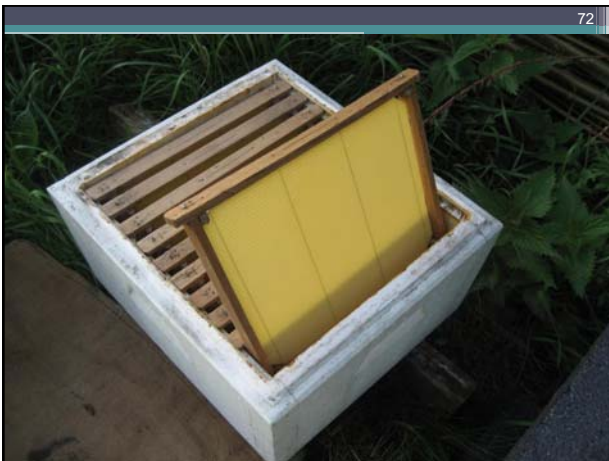

76

Flytning af bier

gammel stædeplads   ny stædeplads

Fig. 162. Da bierne flyver indenfor en radius på mindst 2 km, kan man ikke flytte et stæde mindre end 5 km, hvis man ønsker, at bierne skal blive ved det nye stæde.

77

Hvad betyder det hvis Dronningen er væk?
(p.g.a. sværmning eller dødsfald)

05.juni
↓
Sværmer

11.juni
↓
Dronning 'kryber'
Flyver ud til parring

21.juni
↓
Dronning i æglægning

12.juli
↓
Yngel kryber

01.August (cirka)
↓
Trækbier

Udviklings	Dronning	Arbejder
Æg	3	3
Larve	6	6
Førseglet	7	12
I alt	16	21

78

Honingbiens skadegørere

Nye bi-familier skal synes, som led i de offentlige bekæmpelsesprogrammer
- og familier under mistanke!

79

Varroa-miden (*Varroa destructor*)

"Varroa-biavl" i praksis

- Hvordan undgår vi dem hos honningbierne

80

Taxonomi

Art: Latinsk navn: *Varroa jacobsoni* Oudemans, 1904
Eng.: *Varroa destructor*

- Rige: Dyreveriget (Animalia)
- Række: Leddyr (ARTHROPODA)
- Klasse: Spindlere (Arachnida)
- Orden: Mider (Acari)
- Familie: Varroidae (Varroidae)
- Gruppe: Spindlere (edderkopper, mosskorpioner, mider)

81

82

Varroa Cyklus

1. Inden cellen forsejles, kravler Varroa-miden ned under laven og indlejr sig i fodersaften.
2. Når larven har spist saften, frigøres miden, og denne begynder at sugе blod (overføre evt. vira).
3. Varroa-miden ligger sit første æg (1 han) 60 timer efter forsejningen, derefter lægges æg (hunner) med 30 timers interval.
4. Varroa-miderne suger blod af modernes 'hul' i honningbien.
5. Parring finder sted.
6. Voksne Varroa-mider forlader cellen, mens moder, umodne mider og hannen dør og bliver tilbage i cellen.

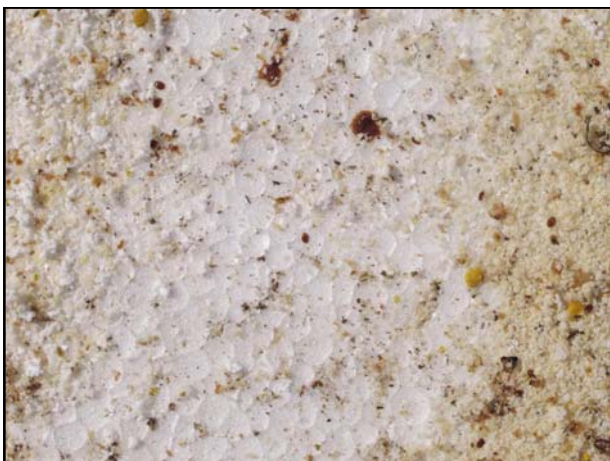

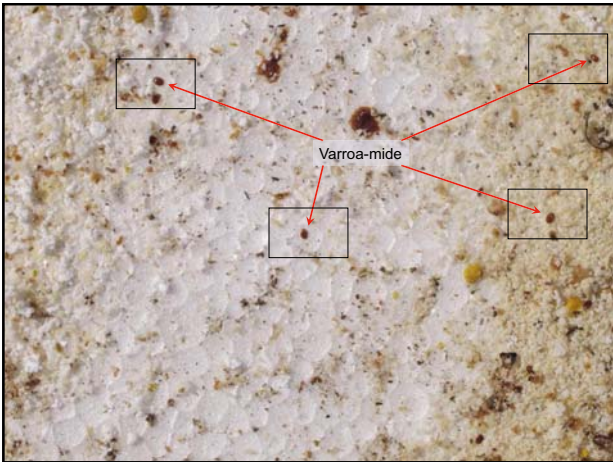

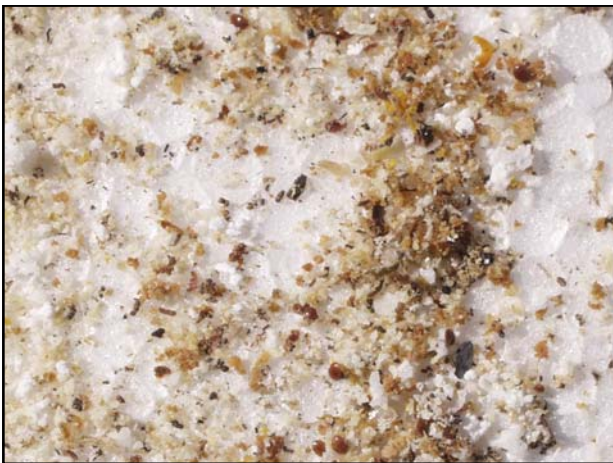

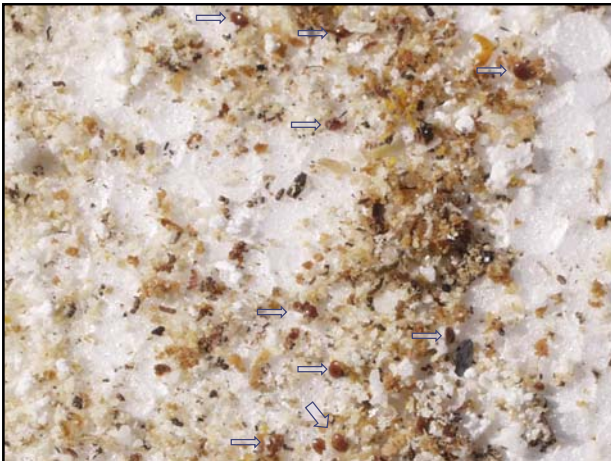

89

Drone tavlen

A photograph showing a person in blue gloves holding a wooden frame containing several drone brood cells. An inset image shows a close-up of the drone brood cells.

90

April

Bikalender

APRIL						
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

•Sæt dronetavle op til yngellejet.

Skær ud hver 10. dag

Skær ud hver 7. dag

91

April

- Sæt dronetavlen op til ynglen

Skær ud hver 10. dag   Skær ud hver 7. dag

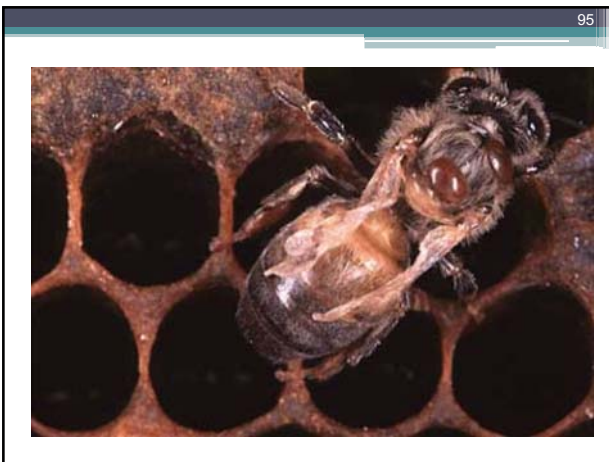

97

Vælg din strategi!

- Se mere på: www.varroa.dk

98

Den sikre og den simple strategi

- Kan være svært at administrere i skolebigården, derfor bruger KABF:
  - Dronefratagning
  - Oxalsyredrypning

99

Oxalsyredrypning

- 1 kg sukker
- 1 liter vand
- 75 gram oxalsyre-di-hydrat
- 3-3,5 ml pr tavlegade med bier

100

Kræmerplade/Nassenheiderfordamper

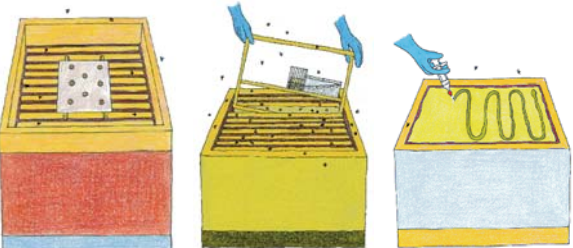

101

Syrebehandling

Kræmerplade   Nassenheider   Fri syre

102

104

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- §10, stk. 2:
Den, der ejer eller har tilsyn med bifamilier placeret på **Anholt**, der mistænkes for at være angrebet af miden *Varroa destructor*, skal straks anmelde dette til den lokale biinspektør eller til AU.

105

Materialer

- Sværm rundt og oplev det på tæt hold (10 min)

106

Ondartet bipest

- Paenibacillus Larvae er en af de alvorligste bakteriesygdom i Danmark.
  - American foul-brood (AFB)
  - Sporedannende
- Angriber kun larver/unge honningbier
- Ubehandlet fører den til familiens død
- MEGET smitsom

107

Symptomer

- Yngellejet vil se hullet ud, fordi de voksne bier har fjernet inficeret yngel.
- I "tomme" yngeltavler kan man spredt se forseglede celler med død yngel i.
- Den rådne yngel tørrer ind til skorper, som hænger fast i cellevæggene.

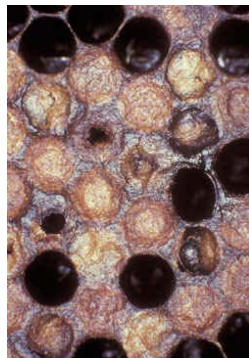

108

Symptomer (2)

- Celleforseglingen vil oftest være mørk, indsunken og gennembidt af stadbierne, som forsøger at fjerne den døde yngel.
- Larver og pupper, som er døde af ondartet bipest, rådner til en brunlig, tyktflydende og slimet masse. Lugten betegnes som en ubehagelig syrlig lugt - á la surdej.

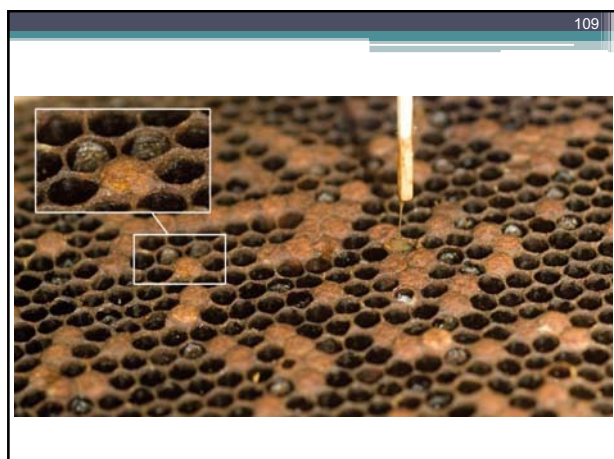

110

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § 10. Den, der ejer eller har tilsyn med en familie af honning- eller humlebier, der er eller mistænkes for at være angrebet af de i nr. 1-6 nævnte skadegørere, skal straks anmelde dette til den lokale biinspektør eller til AU.
- **1) Ondartet bipest** (forårsaget af bakterien *Paenibacillus larvae*).

111

Europæisk bipest

- Tarmsygdom forårsaget af bakterien *Melissococcus plutonius*
  - European foul-brood (EFB)
  - Sporedannende
- Angriber kun larver
- Spredes af ammebierne via fodersaften til larverne
- Bakterien føres ned i midttarmen, hvor en voldsom opformering finder sted. Små, døde larver vil ligge i forvredne stillinger.
- MEGET smitsom

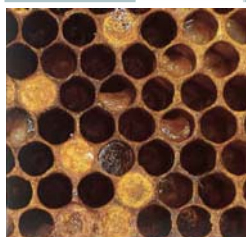

112

Symptomer

- Yngellejet vil se hullet ud, fordi de voksne bier har fjernet inficerede yngel.
- Døde larver bliver slappe og kan ligge i forvredne stillinger.
  - De små larver bliver delvist gennemsigtige.
  - De store larver synker sammen på cellens underside. De bliver flødefarvede og lugter syrligt.
  - Yngelen tørrer efterhånden og danner skorper.

113

Symptomer (2)

- Død yngel kan findes i både åbne og forseglede celler.
  - Død yngel i forseglede celler rådner til en slimet stinkende masse.
- Sygdommen er sæsonbetonet og optræder hyppigst i forsommeren.
- Sygdommen er reduceret til et yderst begrænset problem.

114

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § 10. Den, der ejer eller har tilsyn med en familie af honning- eller humlebier, der er eller mistænkes for at være angrebet af de i nr. 1-6 nævnte skadegørere, skal straks anmelde dette til den lokale biinspektør eller til AU.
- 5) **Europæisk bipest** (forårsaget af bakterien *Melissococcus plutonius*).

115

Stenyngel

- Forsages af svampeslægten *Aspergillus*. Sjælden svampesygdom (DK sidst 1970).
- Alm. forekommende i jord (derfor ingen jordkontakt).
- Sporer angriber larver og honningbier
  - Larven dræbes af et toksin som svampen udskiller
- Mumierne vokser fast i tavlerne.
- De voksne bier bliver bl.a. smittet i forsøg på at fjerne den døde yngel

---

116

Symptomer

- Der dannes blå-, gulgrønne sporer i den døde larve, som bliver hård 'som sten'.
- Hos den voksne bi angribes flyvemusklerne, bryst og bagkrop som bliver hård 'som sten'.

117

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § 10. Den, der ejer eller har tilsyn med en familie af honning- eller humlebier, der er eller mistænkes for at være angrebet af de i nr. 1-6 nævnte skadegørere, skal straks anmelde dette til den lokale biinspektør eller til AU.
- 2) **Stenyngel** (forårsaget af *Aspergillus*-svampe).

118

Kalkyngel

- Kalkyngel forårsages af svampen *Ascosphaera apis*
  - Sygdommen spredes via sporer.
- Kalkyngel er arveligt betinget – optræder typisk når biernes yngel bliver kølet ned i forårsmånederne.
- Spore angriber tre-fire dage gamle larver
- Kalkyngelsporerne spredes gennem foderet
- De døde larver svulmer op
- Mumierne vokser IKKE fast i tavlerne

119

Symptomer

- Yngellejet får et uregelmæssigt udseende med mange opbidte cellelag.
- Ofte ligger de mumificerede pupper foran flyvesprækken eller på bistadets bund (biene har forsøgt at rense ud).
- Mumierne er først hvide og bliver senere hen grå/sorte, alt afhængigt af, om der bliver dannet sporer eller ej.
- Mumierne er først bløde, hvorefter de bliver kalkagtige.
- Kalkyngel optræder sporadisk, og efter kort tid forsvinder symptomerne igen uden indgreb.
- Det anbefales at man skifter til en ny dronning med god hygiejnisk adfærd.

120

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § Der er **IKKE** meldepligt på **kalkyngel**.

121

Nosema

- Nosema, *Nosema apis*, er små encellede organismer, som er i stand til at danne sporer.
  - Livscyklus foregår i biens midttarm.
- Kontakt på flere måder, f.eks.:
  - Ved fjernelse af ekskrementklatter – udveksling af inficeret nektar bierne imellem.
- Nosema angriber voksne bier.
- Sygdommen er alvorligst om foråret og vil som regel stilne af i løbet af sommeren.

122

Nosema (2)

- Værste skade er, at tarmen ødelægges på en sådan måde, at bierne ikke kan optage protein fuldt ud.
  - Medfører også væskeophobning i bagkroppen, og dermed stor sandsynlighed for **bugløb** i løbet af vinteren.
- Af andre skader:
  - Generel svækkelse af immunforsvaret => mere modtagelig overfor andre sygdomme
  - Lammelse af flyvemusklerne
- Stærkt angrebne bifamilier vil være "sat tilbage" hele sæsonen igennem.

123

Symptomer

- I kraftigt angrebne bifamilier vil man kunne iagttage:
  - Brune ekskrementklatter på tavler samt syge/svækkede og døde bier udenfor stedet.
  - Ligeledes kan kravlende bier med strittende vinger observeres uden for stedet.
- Inficerede bifamilier som ikke er kraftigt angrebne vil normalt ikke udvise synlige tegn på sygdommen.

124

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § Der er **IKKE** meldepligt på **Nosema**.

125

Akut biparalysevirus

- Varroa-miden menes at spille en rolle for ABPV i forbindelse med dennes bid.
  - Ved oral indtagelse, f.eks. via fodersaften, kræves adskillige millioner viruspartikler.
- ABPV påvirker bl.a. yngelplejeadfærden. Tiden som yngelpleje-bi er stærkt reduceret, hvilket medfører ringere pleje af yngelen.
- ABPV angriber bl.a. fodersaftkirtlerne og medfører ofte underernæring hos yngelen.

126

Akut biparalysevirus (2)

- ABPV-ramte bier inspicerer og renser ikke cellerne ordentligt, hvilket giver grobund for andre sygdomme.
- Stadebierne har en reduceret levetid, op til 40%. Det betyder at vinterbiernes overlevelsessevne forringes.

Symptomer

- Bifamilier med udbrud af ABPV vil ofte i forsommeren give et stort honningudbytte set i forhold til raske bifamilier. Årsagen er stort antal trækbiere og manglende yngelpleje-biere.
- Yderligere ses mindsket orienteringsevne, og dermed tab af en stor andel af trækbiere
  - Det medfører at yngelproduktionen stort set går i stå, og den yngel som måtte være til stede, er syg og underernæret.

128

§ Anmeldelse af skadegørere

Bekendtgørelse om bekæmpelse af skadegørere hos honningbier og avlede humlebier

- § Der er **IKKE** meldepligt på **ABPV**.

129

Facts om honningbier

- Der skal ca. 1200 flyvninger til 1 tsk. honning
- Det er estimeret at det tager 1kg honning at lave 60g voks.
- Ved gennemgang; Dronning, æg og larver?
- Bistyrken går fra højsæson på ca. 70.000 ned til omkring ca. 10.000 om vinteren.

130

Download af præsentationerne

- Danmarks biavlerforening
(www.biavl.dk)
Biavl > Download > Kursustilrettelæggelse > Begynderkursus KABF
<http://www.biavl.dk/biavl/download/category/27-begynderkursus-kabf-2014.html>
- E-mail
  - Nielsen.bitta@gmail.com
  - Mortenwesty@gmail.com

131

Tak for i aften 😊

SLUT
